

מדינת ישראל

נציב קבילות החיילים

טלפון: 03-6975737
 כד בניסן התשע"ו
 2 במאי 2016

איגרת נציב קבילות החיילים

אמונת מפקדים וחיילים בצדקת הדרך

התעלותם של לוחמינו, לא בזכות הברזל באה אלא בזכות התודעה של שליחות עליונה, של הכרה בצדקת ענייננו, של אהבה עמוקה למולדת ושל זה במחיר חייהם, זכותו של עם ישראל לחיות את חייו במדינתו בשלום ובשלווה, כעם חופשי ועצמאי*.

מפקדי צה"ל,

1. שלושה גורמים מרכזיים מניעים חיילים בשדה הקרב במצבי קיצון וסיכון חיים, בערפל הקרב ובחוסר ודאות כאשר חבריהם נופלים לצידם הרוגים ופצועים. הגורם הראשון הוא **אמונת החיילים במפקדיהם**, בשיקול דעתם, במקצועיותם, באמינותם ובנחישותם. המפקדים הם דוגמה אישית לפקודיהם ויודעים כי מלבד סמכותם, יש להם היכולת לטעת בחיילים את הרגשת השייכות, את השותפות, את המחויבות ואת ההזדהות עם היחידה ועם המדינה.

2. הגורם השני המניע חיילים בשדה הקרב הוא **החברים ליחידה**. החברות, שמתפתחת בין החיילים עוד בעת שגרה, הרעות, הערבות הדדית איש לרעהו, הגיבוש היחידתי ואחוות הלוחמים – ערכים אלה נוטעים בליבם מחויבות לחברים, ומניסיוני הצבאי אני מעיד ששום חייל לא יעזוב את שורת הלוחמים בשעת סכנת חיים.

* יצחק רבין, רמטכ"ל מלחמת ששת הימים, "נאום הר הצופים", האוניברסיטה העברית שעל הר הצופים, 28 ביוני 1967.

3. הגורם השלישי המניע חיילים במצבי סיכון חיים, הוא הנושא שבו תעסוק איגרת זו: "האמונה בצדקת הדרך". לדידי, רק אנשים המאמינים בצדקת דרכם מוכנים ללכת קדימה עם תעצומות נפש ועם אנרגיות בלתי נדלות שבצידן מוטיבציה גבוהה להשיג את מה שהם מאמינים בו, גם אם מדובר בסכנת חיים, אשר בפניה עומדים החיילים והמפקדים בשדה הקרב.

4. לטעמי, האמונה בצדקת הדרך היא אבן היסוד והתשתית לפעילותו של צה"ל ולחוסנה של מדינת ישראל. למעשה הדלק המאיץ את החיילים להתאמץ ולפעול באופן מיטבי. היא מונחת בבסיסי מנהיגותם הערכית של מפקדי צה"ל. האמונה בצדקת הדרך מנחה ומחזקת את חיילי צה"ל, מלווה אותם בדרכה למשימותיהם ולאורך שנים אין בלתה לעמידתו של צה"ל במשימותיו וביעדיו.

5. האמונה בצדקת הדרך מבוססת בראש ובראשונה על אמונה בעם ישראל, במורשת ישראל לדורותיה ובשורשינו בארצנו, שעליה אנו מצווים לשמור מכל משמר. האמונה בצדקת הדרך רותמת וסוחפת את החיילים להשיג יעדים ואתגרים שלעיתים קשים מאוד להשיגם. אתגרים אלה פעמים עלולים להביא לידי נספים רבים ופצועים בשדה הקרב, אולם השגתם הכרחית היא להגנתה ולקיומה של מדינת ישראל.

6. אך בכך לא סגֵי, ועלינו לשאול: האם חיילי צה"ל חדורים באמונה זו והאם מפקדי צה"ל משקיעים את הזמן הדרוש ביחידותיהם כדי להחדירה לחייליהם? הרי בכך יגבירו את המוטיבציה של חייליהם לשרת בצבא ולהיות מובילים במעשיהם ומתמודדים עם כל משימה המוטלת עליהם, תהיה קשה ככל שתהיה. הרי אמונה זו, יש לטפחה ולחזקה באמצעים שונים ואין היא מובנת מאליה כלל.

7. בחלוף שבע שנות כהונתי כנציב קבילות החיילים, ולאחר מאות ביקורים ביחידות צה"ל השונות ושיחות עם אלפי מפקדים וחיילים, אני מוצא שלא כל מפקדי צה"ל מודעים לצורך להשקיע בכך, וישנם כאלו אשר עיסוקם בתחום זה, במסגרת היחידה – הוא מועט עד כמעט בלתי קיים כלל.

אומנם, לא למותר לציין כי ישנן פעילויות מטעם קצין החינוך והנוער הראשי בדמות סדרות חינוך, ימי עיון, הרצאות, סדנאות וסיורי מולדת ליחידות צה"ל. אך כל אלה, אין בהן כדי להיות תחליף לעיסוק המפקדים בנושא בפעילות יחידתית עקיבה. עיסוק זה חשוב במיוחד בתקופת קיצוצים, שבה הראשונים לקיצוץ עלולים להיות תחומים אלו, החשובים עד מאוד לעיצוב דמות החייל ואמונתו בערך השירות בצה"ל ובצדקת דרכו.

8. אני מצר לומר כי בביקורי הרבים ביחידות צה"ל פגשתי חיילים, שאינם מכירים את מדינת ישראל, המדינה שבה הם חיים, את מורשתה, את מנהיגיה, את נופיה, את מלחמותיה, את גבולותיה ואת המדינות הגובלות עימה. מהם אינם מכירים כלל את האיומים סביבנו ועוד.

אני תוהה כיצד ניתן לטפח מוטיבציה בקרב חיילים לשרת שירות מאתגר שתכופות מסכן את חייהם למען מדינה שאינה מכירים.

9. כדי לצמצם את הפער בהיכרות עם המדינה, על כל מרכיביה, ועל ידי כך להגביר את המוטיבציה שלהם לשרת ולסכן את עצמם למען הגנת המולדת ולהאמין בצדקת דרכם – ראוי שיקדיש לכך המפקד זמן מוגדר, "ערב מפקד" או "ערב גיבוש יחידתי". פעילות מזדמנת, על אף חשיבותה, אין בה די. בזמן מוגדר, כאמור, יכול המפקד להעביר ידע על המדינה בתחומים השונים. עצם המפגש של המפקד עם חייליו בדרך בלתי אמצעית והעברת נושאים, שלא בהכרח עוסקים בצבא ובמשימה אלא בהיכרות המדינה ובסביבתה והשיח ביניהם – הם שיביאו לידי הרחבת הידע בקרב החיילים על המדינה ויש בהם כדי לתרום ישירות להעלאת המוטיבציה, ללכידות ולגיבוש של היחידה.

10. למגינת ליבני, אילוצים שונים גורמים לכך שביחידות רבות של צה"ל לא מתקיימות פעילויות כגון אלו בתדירות מספקת. לצערי, הקורסים הפיקודיים לא עוסקים באופן מספק בהכשרת המפקדים הצעירים בתחומים אלו. יתרה מזאת, היות שהכול הולך אחר הראש, אם אין דורשים זאת המפקדים הבכירים יותר, המפקד הצעיר מניין לו?

11. מפקדי צה"ל, ברי לכולנו כי מה שמנצח במלחמות הוא בראש ובראשונה רוח הלחימה של הלוחמים, ואחד המרכיבים המרכזיים ליצירתה בקרבם הוא האמונה בצדקת הדרך. **זהו מרכיב חיוני לנצח את המלחמה.** ללא אמונה בצדקת הדרך, כל קושי נראה כמו הר שאי-אפשר לעבור אותו. לעומת זאת, האמונה האיתנה נותנת כוח להתגבר על הקשיים. באשר על כן, שומה על כל מפקד בצה"ל לחנך לאמונה בצדקת הדרך, להעשיר בידע את חייליו על אודות המדינה, שבה הם חיים. בכך הוא יתרום רבות להבנת החיילים על ערך השירות ויגביר את המוטיבציה שלהם לשרת את מדינתם באהבה מול אתגרים מורכבים שלעיתים הם מסכני חיים.

בברכה,

אלוף (במילואים) יצחק בריק
נציב קבילות החיילים